



เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๔ หมวดวิชาภาษาไทย
เพิ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๑๔ จึงไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรฉบับนี้โดยตรง
นอกจากเอกสารของกรมวิชาการ "สรุปผลการสำรวจปัญหาครั้งที่ ๑ โครงการติดตามผลการใช้
หลักสูตรชั้น ม.ศ.ปลาย พ.ศ. ๒๕๑๔" เท่านั้น แยกวิจัยได้ค้นคว้ารวบรวมเอกสารและงานวิจัย
ต่าง ๆ เช่น

๑. การศึกษาเพื่อมวลชน
๒. การจัดการศึกษาเพื่ออนาคต
๓. หลักสูตรมัธยมศึกษา โดยเฉพาะหมวดวิชาภาษาไทย
๔. กระบวนการพัฒนาหลักสูตร
๕. การเรียนการสอน
๖. ทศนคติของนักเรียนที่มีต่อวิชาภาษาไทย
๗. การวัดผลและการประเมินผล

ซึ่งมีเนื้อหาใกล้เคียงกับงานวิจัยฉบับนี้ ยังมีข้อความสังเขปต่อไปนี้

การศึกษาทุกระดับ ต้องมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงให้เหมาะสมกับความต้องการและสภาพ
การณ์ของสังคมอยู่เสมอ โดยคำนึงถึงชนกลุ่มใหญ่ของประเทศ เป็นสำคัญ ดังนั้นคณะกรรมการปฏิรูป
การศึกษาจึงได้เสนอการจัดการศึกษาเพื่อมวลชนขึ้น การศึกษาเพื่อมวลชนนี้มีความมุ่งหมาย
ถึงที่
สี่ปนนท เกศทัต กลาวไว้วา

รัฐต้องจัดการศึกษาเพื่อสร้างความสำเร็จในการเป็นไทยร่วมกัน ความเป็น
ครอบครัว และการเป็นส่วนหนึ่งของมนุษยชาติ ช่วยพัฒนาระบบประชาธิปไตย
อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ปลูกฝังการยกย่องความสุจริต บุคลิกธรรมและ
ความเสมอภาคในสังคม เสริมสร้างความรู้ใหม่บุคคลและกลุ่มชนสามารถสื่อ-
สารเข้าใจกัน มีสุขภาพดีทั้งกายและใจ มีศีลธรรม มีความสนใจในตนเอง
มีความรู้ความสามารถและทัศนคติที่ดีในการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพ
ที่เป็นจริง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความภูมิใจในตนเอง ครอบครัว
ธรรมชาติ สังคม ศิลป วัฒนธรรมและวิทยาการต่าง ๆ รักษาสุขภาพและการ
แสวงหาความจริง เพื่อชีวิตและสังคมที่ดีขึ้น

เพื่อให้การจัดการศึกษาเพื่อมวลชนบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการ
ศึกษาควรคำนึงถึง เนื้อหาของหลักสูตรที่พึงประสงค์และการจัดโรงเรียนเพื่อการเรียนการสอนใน
อนาคต

สำหรับเนื้อหาสาระของหลักสูตร โดยเฉพาะหลักสูตรมัธยมศึกษาแล้ว ควรจะประกอบด้วย
เนื้อหาสาระลักษณะใด เอกวิทย์ ณ ถลาง^๒ กล่าวว่าควรประกอบด้วย

๑. วิชาบังคับรวม หมายถึงกลุ่มวิชาพื้นฐานที่ผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนรู้ เพื่อให้มีคุณสมบัติ
รวมทั้งพึงปรารถนา การบรรจุวิชาบังคับรวมนี้มุ่งให้เป็นการเรียนรู้กว้าง ๆ ทั่วไป เนื้อหาสาระที่
ให้เรียนแต่ละระดับ คำนึงถึงหลักสำคัญ ๆ คือ พื้นฐานเดิมของผู้เรียน ระดับพัฒนาการของวัย
สภาพสังคมในปัจจุบันโดยเฉพาะในท้องถิ่น แนวโน้มของสังคมในอนาคต เนื้อหาสาระที่จะบรรจุ
ในหลักสูตร มีตัวอย่างดังนี้

๑.๑ วิชาที่ใส่อิสสาร คือภาษาซึ่งได้แก่ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เช่นภาษาอังกฤษ
และภาษาอื่น ๆ วิชาภาษานี้มุ่งเรียนในแง่การใช้หลักภาษา และสุนทรีย์ภาพของภาษา

๑.๒ วิชาที่จำเป็นสำหรับความเป็นมนุษย์ และความเป็นไทย เช่น ประวัติศาสตร์
มานุษยวิทยา ความเป็นมาของชาติไทย ระบบการปกครอง สิทธิและหน้าที่ของมนุษย์ ประชากร
ศึกษา นิเวศศึกษา ภูมิศาสตร์กายภาพ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์พื้นฐาน ฯลฯ

^๒เอกวิทย์ ณ ถลาง, ดร. "บทบรรณาธิการ" วารสารกรมฯ (ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๕
พฤศจิกายน - ธันวาคม, ๒๕๑๗) หน้า ๕ - ๑๒

๒. วิชาเลือก แบ่งออกได้เป็น ๓ กลุ่ม คือ

๒.๑ วิชาเลือกกลุ่ม ก. เป็นกลุ่มเลือกสำหรับผู้ที่มีความสนใจเชิงวิชาสามัญ เช่น

- ๑) ภาษา เช่น วรรณกรรมของภาษา ภาษาศาสตร์ วรรณคดี ฯลฯ
- ๒) สังคมศาสตร์ เช่น ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ สังคมวิทยา กฎหมาย
- ๓) คณิตศาสตร์ โดแก คณิตศาสตร์แบบใหม่ที่ประสมวิชาคณิตศาสตร์ต่าง ๆ

เข้าด้วยกัน เป็นคณิตศาสตร์ทั่วไป และคณิตศาสตร์ระดับสูง

๔) วิทยาศาสตร์ ในระดับมัธยมตอนต้น โดแก วิทยาศาสตร์ทั่วไป ส่วนระดับมัธยมตอนปลาย โดแก ชีววิทยา วิทยาศาสตร์กายภาพ เคมี ฟิสิกส์

๒.๒ วิชาเลือกกลุ่ม ข. เป็นกลุ่มวิชาเลือกสำหรับผู้เรียนที่มีความสนใจและความถนัดทาง

การทำงานที่จะนำไปปฏิบัติได้ ประกอบอาชีพที่เลี้ยงตัวเองได้ และเป็นการตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น โดแก

๑) เกษตรกรรม การสหกรณ์ การตลาด ขางกลการเกษตร การไร่และการสวนทรัพยากรธรรมชาติ ฯลฯ

๒) คหกรรม เช่น โภชนาการ ตัดเย็บ เสนอเย็บ สิ่งทอ การตกแต่ง การเลี้ยงเด็ก ฯลฯ

๓) ธุรกิจ เช่น เลขานุการ บัญชี วิชาการโรงแรม-ท่องเที่ยว กฎหมาย พาณิชย เบื้องต้น การพูดและวิธีการประชาสัมพันธ์ ฯลฯ

๔) อุตสาหกรรม เช่น ขางโลหะ ขางเครื่องยนต์ ขางวิทยุ ขางไม้ ขางไฟฟ้า ฯลฯ

๕) ศิลปกรรม เช่น ทฤษฎีการวาด บั้น แกะ สลัก การตกแต่ง การประดับ การออกแบบ ฯลฯ

๖) หลักและกระบวนการเรียนรู้ จิตวิทยาพัฒนาการและการอบรมดูแลเด็ก

๒.๓ วิชาเลือกกลุ่ม ค. เป็นกลุ่มวิชาเลือกที่เสริมกลุ่ม ก. ให้แตกฉานและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

และหรือเสริมกลุ่ม ข. ในเชิงการปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ตัวอย่างวิชาที่เสริมกลุ่ม ก. โทแก หลักและวิธีการปรากฏาและโชาวที่ ตรีภวิทยา ภาษา
และความเข้าใจ ประวัติศาสตร์ศิลปะ ประวัติวรรณคดี ลัทธิการเมืองกับระบบเศรษฐกิจ ประวัติ
บุคคลสำคัญ เรขาคณิตประยุกต์ เซทประยุกต์ การเขียนโปรแกรม วรรณคดีเปรียบเทียบ วิวัฒนาการ
การของเผ่าพันธุ์มนุษย์ ฟัน-ฟันวิทยาศาสตร์ ฯลฯ

ตัวอย่างวิชาที่เสริมกลุ่ม ข. ไคแก เทคนิคการพูด งานสารบรรณ บรรณารักษศาสตร์
พัฒนาการวัยรุ่น สัตวบาล กวีวิทยา การกำจัดศัตรูพืช การป้องกันและกำจัดสิ่งเป็นพิษ การทำ
สวนครัว การใช้ดิน การออกแบบเสื้อผ้า เสริมสวย ทฤษฎีการข้อมลี้ เรขาคณิตประยุกต์ เซท
ประยุกต์ คณิตศาสตร์ธุรกิจ ฯลฯ

การเลือกเรียนวิชาเสริมในกลุ่ม ก. นี้จะเป็นการเลือกวิชาใหม่ความสัมพันธ์ เกาะกลุ่มกัน
(composites) เพื่อให้ผู้เรียนจัดแนวการเรียนของตนได้ถูกทาง

๓. วิชาเลือกเสรี เป็นกลุ่มวิชาสำหรับตอบสนองความสนใจของผู้เรียน ให้เลือกเรียน
ได้โดยอิสระ เพื่อให้ได้เรียนรู้เฉพาะอย่าง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นหลักสูตรเบ็ดเสร็จระยะสั้นที่เป็นประ-
โยชน์และช่วยเสริมทั้งวิชาบังคับรวมและวิชาเลือกทั้ง ๓ กลุ่ม เช่น หลักวิชาการอ่านเร็ว พิมพ์ดีด
ตัวเลข หลักวิชาการเป็นพนักงานต้อนรับ การทำปุ๋ยหมัก การเพาะเห็ดฟาง การปลูกพืชหมุนเวียน
การเลี้ยงสัตว์เป็นอาหาร กรีฑา กีฬา ความงามซึ่งในคนตรี การเล่นดนตรี เพศศึกษา การวางแผนครอบครัว
สรีรวิทยา การปฐมพยาบาล อนุภาษาด ลูกเสือ นาฏศิลป์ ฟ้อนรำ โขน ละคร
 ฯลฯ

006355

แนวทางจัดรูปวิชาที่จะเรียนในกลุ่มวิชาเลือกและกลุ่มวิชาเลือกเสรีนั้น ต้องจัดให้ผู้เรียนได้
เรียนรู้จากประสบการณ์จริงในการทำงานทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อพัฒนาด้านนิสัยและทัศนคติที่พึงประ-
สงค์ โดยมีกำหนดการที่แน่นอน กล่าวคือ อาจจัดเวลาไว้เป็นการเฉพาะหนึ่งภาคเรียน เพื่อให้
ผู้เรียนจำนวนหนึ่งผลัดเปลี่ยนกันออกไปเรียนรู้ประสบการณ์จริง ๆ นอกโรงเรียน และให้มีการประ-
เมินผลการเรียนรู้ประสบการณ์เช่นเดียวกับเนื้อหาตามหลักสูตร

เค้าโครงหลักสูตรทั้งมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย มีวิธีการแบ่งแบบเดียวกัน คือ เค้า-
โครงหลักสูตรจะประกอบด้วยกลุ่มวิชาบังคับรวม วิชาเลือก ๓ กลุ่ม และวิชาเลือกเสรี โดยวิชา
แต่ละกลุ่มในมัธยมตอนปลายมีพื้นฐานบนวิชาในมัธยมตอนต้นในกลุ่มเดียวกัน

ส่วน สิปพนนท์ เกตุทัต^๓ ได้กล่าวถึง เนื้อหาสาระของหลักสูตรว่า ควรจะประกอบด้วย เนื้อหาที่เป็นประสบการณ์บังคับรวม ประสบการณ์เลือกหางานหรือทางวิชาการเสริมสร้างความถนัดของผู้เรียน และประสบการณ์เลือกเสรีตามความสนใจใกรูของผู้เรียน

อาจารย์ บัวศรี^๔ กล่าวว่า เนื้อหาของหลักสูตรควรประกอบควยวิชา ๔ ประเภท กล่าวคือ

๑. ประเภทสามัญทั่วไป (General Subject Matter) ได้แก่สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สังคม ศาสนาและการปกครอง
๒. ประเภทที่ต้องการความเชี่ยวชาญเฉพาะ (Specialized Subject Matter) หมายถึงสิ่งที่มีบุคคลจำเป็นต้องเรียนรู้ เนื่องจากสภาวะที่แตกต่างกันตามความเป็นอยู่และความจำเป็น เช่น วิชาช่างไฟฟ้า ช่างกล ช่างหล่อ ช่างไม้ นักบริหาร นักบัญชี เป็นต้น
๓. ประเภทที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ (Descriptive Subject Matter) ได้แก่สิ่งที่กล่าวถึงข้อเท็จจริงของอดีตและปัจจุบัน ได้แก่ วิชาประวัติศาสตร์ เคมี ชีววิทยาและวิทยาศาสตร์ เป็นต้น
๔. ประเภทที่เกี่ยวข้องกับระเบียบแบบแผนและกฎข้อบังคับหรือมาตรฐานที่สังคมยึดถือกันอยู่ (Normative Subject Matter) กล่าวคือข้อบังคับทางศีลธรรมจรรยา การกีฬา การเล่นต่าง ๆ และขนบประเพณี ได้แก่วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เป็นต้น

รองรัตน์ อิศรภักดีและเทือก กุสุมา ณ อยุธยา^๕ มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ เนื้อหาสาระของหลักสูตรว่า เนื้อหาสาระของหลักสูตรที่ระดมความคิดเห็นนักเรียนเรียน ควรแตกต่างกันออกไป ไม่ควรให้เรียนเรื่องซ้ำกัน เพราะจะทำให้นักเรียน เบื่อหน่าย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๓สิปพนนท์ เกตุทัต, ดร. เรื่องเดิม เล่มเดิม หน้า ๔๔

^๔อาจารย์ บัวศรี, ดร. ทฤษฎีหลักสูตร เล่ม ๒ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มงคลการพิมพ์, ๒๕๐๔) หน้า ๑๘ - ๑๙

^๕รองรัตน์ อิศรภักดีและเทือก กุสุมา ณ อยุธยา. วิวัฒนาการภาษาไทยชั้นมัธยม (พระนคร: โรงพิมพ์กุสุมา, ๒๕๑๓) หน้า ๑ - ๓

แมคแลร์ และ เฮนเคลย์ (McLeary and Hencley)^๒ มีความเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรมัธยมศึกษาว่า หลักสูตรมัธยมศึกษาประกอบด้วย

๑. วิชาบังคับ เป็นวิชาที่ทุกคนจะต้องเรียน ไม่ได้อาศัยความสามารถหรือความรู้ นักเรียนทุกคนจะต้องสอบผ่านวิชาที่กำหนดให้
๒. วิชาเลือก เป็นวิชาที่จัดขึ้นเพื่อการสำรวจความสามารถพิเศษ ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน
๓. วิชาสามัญทั่วไป เป็นวิชาที่จัดให้เรียน เพื่อสนองความต้องการทั่วไปของผู้เรียนทุกคน ส่วนวิชาที่จะสนองความต้องการของแต่ละคนนั้น เป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะจัดเป็นวิชาเลือกตามความเหมาะสม
๔. โปรแกรมของมัธยมศึกษา ควรให้วิชาเรียน เพื่อสนองความต้องการ ความสนใจ และระดับความสามารถของเด็กทุกคน วิชาในอนาคตเป็นวิชาเลือกที่มีความยากง่าย แม้เด็กที่เรียนอ่อนที่สุดก็สามารถเรียนและประสบความสำเร็จได้ เพราะฉะนั้น การสร้างเนื้อหาวิชาควรคำนึงถึงความสามารถของผู้เรียน เป็นประการสำคัญ

ตามเอกสารและงานวิจัยทั้งกล่าวนี้ จะเห็นได้ว่า หลักสูตรทุกระดับโดยเฉพาะหลักสูตรมัธยมศึกษาประกอบด้วย เนื้อหาวิชา ๓ ประการ คือ วิชาบังคับ วิชาเลือกและวิชาสามัญทั่วไปหรือวิชาเลือกเสรี และวิชาทุก ๆ อย่างต้องคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน เป็นสำคัญ

หลักสูตรถือว่าเป็นแกนสำคัญอย่างหนึ่ง ที่จะให้การเรียนการสอนบรรลุผลตามความมุ่งหมายที่วางไว้ เพราะฉะนั้น หลักสูตรจึงต้องเป็นหลักสูตรที่ดี มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพการณ์และความต้องการของสังคมอยู่เสมอ นักการศึกษาได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของหลักสูตรไว้ดังนี้

^๒Lyod E. McLeary and Stephen P. Hencley. Secondary School Administration (New York: Dold Mead and Co., 1970) pp. 28 - 30

คาร์เตอร์ วี.กู๊ด (Carter V. Good) ¹ โลกกล่าวถึงความหมายของหลักสูตรไว้ว่า
หลักสูตร คือ เนื้อหาวิชาที่จัดไว้เป็นระบบใหญ่ เรียบร้อย ใคศึกษา เพื่อให้จบชั้น หรือ
รับประกาศนียบัตรในหมวดวิชาหรือสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง เช่น หลักสูตรสังคมศึกษา

หลักสูตร คือ โปรแกรมการศึกษาที่ทางโรงเรียนกำหนดให้ใหญ่ เรียบร้อย ใคเรียน เพื่อ
รับประกาศนียบัตรต่าง ๆ

หลักสูตร คือ กลุ่มวิชาหรือประสบการณ์ที่กำหนดให้ใหญ่ เรียบร้อย ใคเรียน ภายใต้การ
แนะนำของโรงเรียน

ส่วนสมิทร คุณานุกร ² ไคสรุปความหมายของหลักสูตรไว้ว่า

๑. เอกสาร ที่กำหนดโครงการศึกษาของผูเรียน โดยบรรจุความมุ่งหมายของ
การใคการศึกษา ตลอดจนเนื้อหาสาระของความรู้ ประสบการณ์และกิจกรรมใคกับผูเรียน
เช่น หนังสือหลักสูตร ระดับประถมศึกษาและมีธยมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น

๒. โครงการที่ประมวลความรู้และประสบการณ์ใคใหญ่ เรียบร้อย เพื่อพัฒนาความรู้
ความสามารถต่าง ๆ ของผูเรียน เช่น หลักสูตรคคิเสอ หลักสูตรการอบรม และ
หลักสูตรอื่น ๆ

๓. วิชาความรู้สาขาหนึ่ง ที่ควบคุมหลักการและแนวปฏิบัติใคการพัฒนาหลักสูตร
เช่น ที่แผนกบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีสาขาหนึ่ง
เรียกว่า นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร

การใคจะทำให้หลักสูตรใคมีประสิทธิภาพเหมาะสมและทันสมัย โดยผูเรียน ผูมหน้าที่
เกี่ยวของกับหลักสูตร ต้องใคำเนนการไปตามขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตร ดังที่สมิทร คุณา-
นุกร ² ไคกล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งต้องเป็นไปตามขั้นตอนดังนี้

¹ Carter V. Good, Dictionary of Education (New York: MacGraw-
Hill Book Inc. Co., 1959) p. 149

² สมิทร คุณานุกร, หลักสูตรและการสอน (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชนกการพิมพ์,
๒๕๑๘) หน้า ๔ - ๕

³ สมิทร คุณานุกร, เรื่องเกม, เลมเกม, หน้า ๕ - ๘

๑. การกำหนดความมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งต้อง สอดคล้อง และ เสริมสร้าง ความมุ่งหมายของการศึกษาระดับชาติ

๒. การเลือก การจัดเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

๓. การนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การที่ผู้บริหาร ครูและบุคลากรของ นำโครงการของหลักสูตรไปปฏิบัติให้โดยผล และ เอื้ออำนวยต่อการ เรียบการสอนใหม่ประสิทธิภาพด้วย

๔. การประเมินผลหลักสูตร หมายถึง การประเมินผลหลักสูตรที่ใช้ว่า มีผลสัมฤทธิ์ตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ค้นหา เหตุความบกพร่อง เพื่อการปรับปรุงแก้ไข

นิสิตปริญญาโท แผนกวิชามัธยมศึกษา^{๑๐} ก็เลือกควาศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและ ไคกลาวสรุปไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตร มีความมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาคน เพราะฉะนั้นการพัฒนาหลักสูตร ก็คือการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงคน การพัฒนาหลักสูตรต้อง เป็นไปตามแนววิทยาศาสตร์ และ เหตุผล (Rational and Scientific) ซึ่งอาจได้มาจาก

๑. วิชณธรรมและประเพณีของชาติ
๒. ความต้องการและความจำเป็นของ สังคม
๓. ลักษณะอุปนิสัยของพล เมือง ในประเทศ

การวางหลักสูตรต้องคำนึงถึง

๑. นักเรียน
๒. วิธีสอนและกระบวนการ เรียบการสอน
๓. ความต้องการทางวิชันธรรม
๔. ความต้องการของ สังคม

^{๑๐} นิสิตปริญญาโทแผนกวิชามัธยมศึกษา. การมัธยมศึกษาวินิต (กรุงเทพฯ ๖: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๙) หน้า ๑ - ๑๓

๕. จุดมุ่งหมาย
๖. ขอบข่ายของหลักสูตรและเนื้อหาที่จะเรียน
๗. อัตราเวลาเรียนและคะแนน

ขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตร

๑. สืบหาความต้องการและความจำเป็นของสังคม (Diagnosis of Needs)
๒. ตั้งวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่สังคมต้องการ (Formulation of Objective)
๓. คัดเลือกเนื้อหาวิชาความรู้ที่ต้องการนำมาสอน (Selection of Content)
๔. จัดระเบียบ จัดลำดับ แก้ไขปรับปรุง เนื้อหาวิชาที่คัดเลือกมาได้ (Organization of Content)
๕. คัดเลือกประสบการณ์ เพื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งจะส่งเสริมเนื้อหาวิชาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น (Selection of Learning Experience)
๖. จัดระเบียบ จัดลำดับ แก้ไขปรับปรุงประสบการณ์ที่คัดเลือกไว้แล้ว (Organizing of Learning Experience)
๗. กำหนดการประเมินผลของเนื้อหาวิชาหรือประสบการณ์ (Determination of what to evaluate and the ways and means of doing it)

การพัฒนาหลักสูตร จัดได้ว่าเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง ในต่างประเทศก็มีการค้นคว้าศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ดังที่ลอยด์ อี. แมคเคลรี่ และสตีเฟน พี. เฮนเคลย์^{๑๑} (Lyod E. Mcleary and Stephen P. Hencley) โลกาวสรุปไว้ว่า

๑. หลักสูตรควรมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน และเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อให้ครูสามารถปฏิบัติได้ การเรียนเป็นกิจกรรมของการแก้ปัญหา หลักสูตรจึงควรพึงเล็งในเรื่องความต้องการหรือสภาพการณ์ในปัจจุบัน เป็นสำคัญ

^{๑๑} Lyod E. Mcleary and Stephen P. Hencley. Ibid. pp. 31 - 32

๒. การสร้างหลักสูตร ควรมีระบบและระเบียบ มีการเก็บสะสมเนื้อหาที่ควรเรียนนำมาปรับปรุงให้เข้ากับวัยของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กถาม ให้เด็กรู้จักใช้ความคิด มีเหตุผลและมีนิสัยค้นคว้าวิชาที่เรียน เนื้อหาของหลักสูตรจึงควรจะถูกหยุนได้ และเปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการของสังคม

๓. ครูควรมีบทบาทในการคัดสรรเรื่องหลักสูตร รู้จักปรับหลักสูตรให้เข้ากับวัสดุ อุปกรณ์วิธีสอนและรู้จักลำดับเนื้อหาวิชาที่ต้องการสอนก่อนหรือสอนหลังด้วย

แม่หลักสูตรประโยชน์นิยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๘ หมวดวิชาภาษาไทย ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้แล้วนั้น ก็ได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรโดยเฉพาะการประเมินผลหลักสูตร ดังที่กรมวิชาการ^{๑๒} ได้สรุปผลการสำรวจปัญหาครั้งที่ ๑ ตามโครงการติดตามผลการใช้หลักสูตรประโยชน์นิยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๘ ว่า

วิชาภาษาไทย

๑. ไม่สามารถเปิดสอนวิชาเลือกได้ เพราะขาดครูที่มีวุฒิเฉพาะ และครูไม่มีความชำนาญพอ

๒. นักเรียนไม่มีโอกาสเลือกเรียนได้ตามความสนใจของตนเอง เพราะต้องเรียนตามที่โรงเรียนจัดให้

๓. แบบเรียนและหนังสือประกอบการเรียนการสอนมีจำหน่ายน้อย หารซื้อยาก และยังมีราคาแพง บางวิชาไม่มีจำหน่ายเลย

๔. บางวิชาโรงเรียนไม่ทราบรายละเอียดดีพอ จึงไม่อาจเปิดสอนได้

๕. บางวิชาเนื้อหาหนักไป แต่เวลาน้อย เก่งจะสอนไม่ทันในหนึ่งภาคเรียน

๖. ไม่มีประมวลการสอน

^{๑๒} กรมวิชาการ, สรุปผลการสำรวจปัญหาครั้งที่ ๑ โครงการติดตามผลการใช้หลักสูตรประโยชน์นิยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๘ (กรุงเทพฯ : กองการวิจัยการศึกษา กรมวิชาการ)

และใ้สรุปรขอเสนอแนะทั่วไปว่า

๑. ต้องจัดการอบรมครู เพื่อเพิ่มพูนความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ
๒. ต้องมีแบบเรียน คู่มือครูและหนังสืออ่านประกอบให้ครบทุกวิชา
๓. ควรเพิ่มวิชาบังคับชั้นอื่น เช่น วิชาคณิตศาสตร์ เป็นต้น
๔. ควรมีวิชาเลือกเสรีใหม่ ๆ เช่น วิชาสุขศาสตร์ เป็นต้น
๕. ควรจัดบุคลากรเฉพาะงานให้โรงเรียน เช่น ศึกษานิเทศก์ นายทะเบียน ครูวัดผล

ครูแนะแนว

๖. ควรปรับปรุงการแบ่งหน้าที่เนื้อหาของวิชาต่าง ๆ ในแต่ละภาคเรียนให้เหมาะสม
๗. ควรอำนวยความสะดวกสำหรับการเรียนการสอน เช่น อาคารสถานที่ อุปกรณ์ห้องสมุดและจำนวนครูให้เพียงพอ

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าว จะเห็นได้ว่า หลักสูตรจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขอยู่เสมอ และการเปลี่ยนแปลงแก้ไขนั้น ต้องดำเนินไปตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตร จึงจะทำให้หลักสูตรนั้นดี มีประสิทธิภาพและทันสมัยอยู่เสมอ

แม้ว่าหลักสูตรจะดีพร้อมทุกประการ เพราะดำเนินการตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรแล้วก็ตาม ถ้าการจัดสถานที่ศึกษา การเรียนการสอนและกระบวนการบริหารต่าง ๆ มิได้ดำเนินการไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพความคุ้มกันแล้ว หลักสูตรก็ไม่สำเร็จประโยชน์ตามจุดหมายที่วางไว้ การจัดสถานที่เรียนหรือโรงเรียนจึงมีความสำคัญเพื่อการจัดการศึกษาในอนาคตเป็นอย่างดี มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงการจัดสถานศึกษาเพื่อการศึกษในอนาคตไว้ดังนี้

อาภรณ์ ชาติบุญ^{๑๓} กล่าวถึงการจัดสถานศึกษาและการจัดการศึกษาเพื่ออนาคตความว่า แทนที่นักเรียนจะเข้าเรียนกับครูในชั้นเรียนทุกวัน นักเรียนจะพบครูเพียงสัปดาห์ละ ๑ หรือ ๒ ครั้งเท่านั้น หลังจากนั้นก็จะศึกษาตามลำพังตนเอง และโรงเรียนต้องขยายโปรแกรมการเรียนให้กว้าง

^{๑๓}อาภรณ์ ชาติบุญ. "การศึกษาในอนาคต" วารสารเศรษฐศาสตร์ (ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๓ - ๔

ขวางออกไปอีก โดยจัดใหม่

- ๑. ศูนย์วิทยากร เพื่อใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง
- ๒. ไซคอมพิวเตอร์ช่วยในการสอน

ครูจะเป็นผู้ที่คอยให้คำปรึกษาเท่านั้น

เรค แชนคอส (Reid Chandos)^{๑๔} กล่าวสรุปการจัดการศึกษาเพื่ออนาคตว่า โรงเรียนมีหน้าที่บริการการศึกษาแก่ชุมชน แม้แต่การจัดโปรแกรมการเรียนการสอน ต้องถือว่าชุมชนเป็นสำคัญหรือเป็นศูนย์กลาง และโรงเรียนต้องสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนให้มากที่สุด

เจโรม เอส. บรูเนอร์ (Jerome S. Bruner)^{๑๕} กล่าวสรุปการจัดการศึกษาเพื่ออนาคตว่าการเรียนการสอนควรจะมีชีวิตในอนาคต ซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ ทาง คือ การเรียนที่จัดให้สถาน ที่เรียนโดยเฉพาะ เพื่อจะให้มีโอกาสเนตทักษะต่าง ๆ และอีกทางหนึ่งคือการเรียนการสอนที่ไม่ได้ จัดสถานที่ไว้โดยเฉพาะ จะเป็นสถานที่แห่งใดก็ได้ ซึ่งสามารถตามทอดการเรียนการสอนได้ ไม่ ได้เนตทักษะเพียงอย่างเดียว แต่เนตคานความรู้และความคิดทั่ว ๆ ไปด้วย

เจมส์ เอส. โจนส์ (James S. Jones)^{๑๖} ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาโดยสรุปว่า นักการศึกษาควรจัดให้โรงเรียนเป็นแหล่งชุมชน เพราะโรงเรียนก็คือชุมชนและชุมชนก็คือโรงเรียน เพราะบุตรหลานมักจะมีอาชีพตามชุมชนของตน เช่น การปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น โรงเรียน จึงควรสนอง ความต้องการของชุมชนนั้น ๆ

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

^{๑๔} Reid Chandos. "A School Program Is People" Action for Curriculum Development (Washington DC. ACD. 1951) pp. 1 - 18

^{๑๕} Jerome S. Bruner. The Progress of Education (New York: Ranold Horse Inc. 1970) p. 16

^{๑๖} James S. Jones. Secondary School Administration (New York: MacGraw Hill Book Inc. 1969) p. 5

วอร์เรน แอล. ซีกเลอร์ (Warren L. Ziegler)^{๑๓} ได้กล่าวถึงการศึกษาเพื่ออนาคต
ว่า การศึกษาคงจะดำเนินไปอย่างกว้างขวาง มีกิจกรรมประจำ และเตรียมเขาวงกตให้เป็น
ผู้ใหญ่ที่เหมาะสมกับสังคม ค่านิยม บทบาท อาชีพ ความเชื่อถือและความประพฤติในอนาคต

คัมบริว. เชนตาโซ คาจิบิ (W. Sentazo Kajibi)^{๑๔} ได้กล่าวถึงลักษณะโรงเรียนใน
อนาคตว่า โรงเรียนจะต้องทำงานร่วมกับชุมชน เป็นศูนย์กลางของสังคมและวัฒนธรรม ซึ่ง
นักเรียนและบุคลากรจะสามารถรับการศึกษาได้ตลอดไปไม่สิ้นสุด โรงเรียนต้องเปลี่ยนแนวคิดที่ว่า
โรงเรียนเป็นที่ผลิตคนที่ได้รับการศึกษา มาเป็นแนวคิดที่ว่า โรงเรียนเป็นสถานที่สร้างสรรค์
สังคมที่มีการศึกษา

ตามเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวนี้ จะเห็นได้ว่า นักการศึกษาส่วนมากจะเน้นให้เห็น
ว่า การศึกษาเพื่ออนาคตนั้น ต้องจัดให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนของชุมชนทุกระดับ และ
มุ่งสอนให้โรงเรียนมีความเป็นอยู่อย่าง เป็นสุขตามอัธยาศัยในปัจจุบัน และเตรียมเป็นผู้ใหญ่ที่มี
คุณภาพตนเอง สังคม และประเทศชาติในอนาคต

หลักการที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ที่จะทำให้การศึกษาคำเนินไปถึงจุดมุ่งหมายที่วางไว้
คือกระบวนการเรียนการสอน นักการศึกษาได้เห็นความสำคัญในเรื่องการเรียนการสอนมาก จึง
ได้ค้นคว้าและทำการวิจัยในเรื่องการเรียนการสอน โดยเฉพาะวิชาภาษาไทยถึงตัวอย่างต่อไปนี้

รูประณี นาคทรพรพ^{๑๕} ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหลักที่จะช่วยในการสอนภาษาไทย
และวิธีสอนภาษาไทย พอสรุปได้ดังนี้

^{๑๓}Warren L. Ziegler. The Potential of Education Futures
(Washington DC. Charles A.Jones Publishing Co., 1972) pp. 3 - 4

^{๑๔}W. Sentazo Kajibi. "Is School an Obsolate Institution"
Educating The Young People of The World (New York: Association of
Supervision and Curriculum Development, 1970) p. 13

^{๑๕}รูประณี นาคทรพรพ, คู่มือปฏิบัติการมัธยมศึกษาตอนต้น เล่ม ๑ วิชาภาษาไทย
(พระนคร: กรมวิชาการ, ๒๕๐๖) หน้า ๑๐ - ๑๔

หลักที่ช่วยในการสอนภาษา

๑. หลักจิตวิทยาเกี่ยวกับเด็กวัยเรียน
๒. หลักความแตกต่างระหว่างบุคคล
๓. หลักจิตวิทยาแห่งการเรียนรู้
๔. หลักภาษาศาสตร์

วิธีสอนภาษาไทย

๑. การสอนโดยฝึกฝนทักษะทั้ง ๔ คือ อ่าน พูด ฟัง เขียนให้สัมพันธ์กัน
๒. การสอนให้สัมพันธ์กับชีวิตจริง
๓. การสอนโดยมีกิจกรรม
๔. การสอนโดยใช้อุปกรณ์การสอน
๕. การสอนให้เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน

กอ สวัสดิพิพาณิชย์^{๒๐} กล่าวถึงการสอนภาษาว่า การสอนภาษาไม่ว่าภาษาใด ๆ เป็นการสอนทักษะ การสอนภาษาคงดำเนินไปตามขั้นดังนี้

๑. การปลูกฝังทักษะที่จำเป็น
๒. การฝึกให้เกิดทักษะ
๓. การจัดประสบการณ์ เพื่อให้เด็กใช้ทักษะอย่างกว้างขวาง
๔. การแก้ไขข้อบกพร่อง

นิยม เรืองจันทร์^{๒๑} ได้กล่าวถึงการสอนภาษา โดยเฉพาะวิชาภาษาไทยไว้โดยสรุปว่า การสอนภาษาไทยก็เช่นเดียวกับการสอนวิชาอื่น ๆ คือต้องประกอบด้วยเนื้อหาที่สอนอย่างหนึ่ง กับวิธีสอนอีกอย่างหนึ่ง วิธีสอนภาษาไทยเป็นเรื่องของศิลปะและเป็นเรื่องเทคนิค ทักษะหรือความสามารถทางภาษาจะเกิดขึ้นได้จากกาฝึกฝนโดยจัดให้มีกิจกรรมทางภาษามาก ๆ นั้นเอง

^{๒๐} กอ สวัสดิพิพาณิชย์, ดร. "แนวการสอนภาษาไทย" คู่มือภาษาไทย (เอกสารนิเทศการศึกษากกรมการฝึกหัดครู, ๒๕๑๔) หน้า ๑

^{๒๑} นิยม เรืองจันทร์. "ภาษาไทยของเรา" เล่มเดิม หน้า ๑๑๑ - ๑๑๒

ประสงค์ ๒๖ ราชบัณฑิตยสถาน เรื่อง "ทัศนคติของครูต้อการสอนภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษา
ในโรงเรียนรัฐบาลจังหวัดพระนครและธนบุรี" ได้เสนอแนะวิธีสอนไว้ว่า

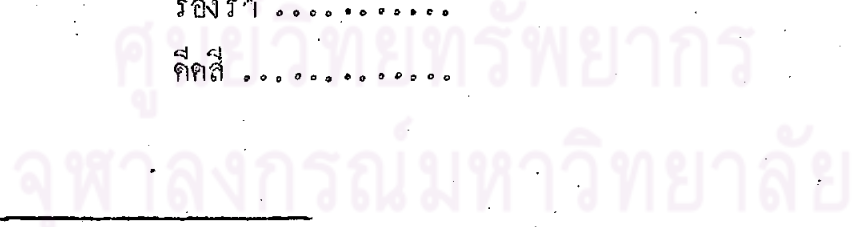
- ๑. ควรรู้จักเลือกเนื้อหาวิชาที่สอนให้เหมาะสมกับชีวิตประจำวัน
- ๒. ควรสอนวิชาในหมวดวิชาภาษาไทยให้สัมพันธ์กันทุกวิชา
- ๓. ผู้สอนควรมีอารมณ์ขัน เพื่อให้นักเรียนจะได้ไม่เบื่อหน่าย
- ๔. ควรตั้งใจสอนอย่างเต็มที่ ต้องประณีตสุ่มและเข้มงวดกวาดขันกับนักเรียน

จริง ๆ ไม่ใช่สอนอย่างขอไปที

บรรดาวิชาในหมวดวิชาภาษาไทย หลักภาษามันว่าเป็นวิชาที่สอนมาก เพราะผู้สอนต้อง
เข้าใจเนื้อหา วิธีสอนและใช้อุปกรณ์การสอนให้เหมาะกับเนื้อหากาลเทศะ ฐานะนิสัย นาคทรพรพ^{๒๗}
ได้เล็งเห็นความยุ่งยากในการสอนหลักภาษาไทย เป็นอย่างมาก จึงกล่าวแนะว่าวิธีสอนหลักภาษาไทย
ไว้โดยสรุปว่า เป็นที่ขบขันกันทั่วไปว่า นักเรียนส่วนมากมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาหลักภาษาไทย กล่าว
คือความเบื่อหน่ายในการเรียนวิชานี้ จึงได้เสนอแนะวิธีสอนซึ่งได้เคยทดลองสอนได้ผลมาแล้ว คือ

๑. ปฏุกักรัศษา คือตั้งใจให้นักเรียนเกิดศรัทธาที่จะเรียนวิชานี้ ซึ่งให้เห็นความสำคัญและ
ประโยชน์ที่จะพึงได้ ทั้งในค่านส่วนตัวและส่วนรวม ผู้สอนอาจแนะให้นักเรียนเล่นสนุกกับถ้อยคำสำ
นวนไทย เช่น การใ้หาคอสำนวนไทย

คำของ
รองว่า
คดีสิ



^{๒๖}ประสงค์ ราชบัณฑิตยสถาน. "ทัศนคติของครูต้อการสอนวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียน
รัฐบาลจังหวัดพระนครและธนบุรี" (ปริยฐานิพนธ์การศึกษามหาซัดตติ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสาน-
มิตร, ๒๕๐๖)

^{๒๗}ฐะปะนีย์ นาคทรพรพ. เอกสารประกอบคำบรรยายเรื่อง "การสอนหลักภาษาไทย"
(บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔) ๘ หน้า (อัสสำเนา)

๒. หาคำตัวอย่าง ควรสอนจากตัวอย่างไปหากฎเกณฑ์ อาจารย์ให้นักเรียนเก็บตัวอย่าง คำ วลี ประโยคที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ถ้าหาคำตัวอย่างได้มาก ๆ ก็นำมาแยกประเภท จัดเข้าหมวดหมู่ และถึงเข้าหากฎเกณฑ์

๓. รวบรวมสิ่งเกิด ควรฝึกให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง คาวัว รวบรวมสิ่งเกิดเกี่ยวกับภาษาที่ไทยพบ เห็นอยู่เสมอ เช่น การพูดไม่ชัด และการเปลี่ยนแปลงของภาษา ซึ่งมีภาษาและถ้อยคำสำนวน ใหม่ ๆ ใหญ่จักพิจารณาว่าอย่างไร ไหนควรรู้ ไหนไม่ควรรู้

๔. คิดหาเหตุผล ควรฝึกให้นักเรียนรู้จักหาเหตุผลมาสนับสนุนกฎเกณฑ์ หาเหตุผลว่าทำไมจึงใช้คำนั้นและทำไมจึงไม่ควรรู้คำนี้

๕. ค้นคว้ารวบรวม ควรฝึกฝนให้นักเรียนรู้จักค้นคว้ารวบรวมเสียตั้งแต่ต้นมือ เช่น ค้นพจนานุกรม เพื่อให้ทราบความหมายและตัวสะกดที่ถูกต้อง รวบรวมคำ วลี สำนวนที่ไทยพูดกันหรือเขียนกันไว้ เป็นหมวดหมู่ คำไทยที่น่าจะรวบรวมไว้มีหลายชนิดหลายประเภท เช่น คำวิเศษณ์ที่มีหลายพยางค์ คำประสม เรียงตามลำดับอักษร เป็นต้น

๖. รวมกิจกรรม มีกิจกรรมหลายอย่างที่ช่วยให้นักเรียนเรียนหลักภาษาไทยอย่างสนุก เช่น ทายปัญหาเกี่ยวกับความหมายของคำและข้อต่าง ๆ ทายปริศนาอักษรไขว้ แข่งขันสะกดคำถูกต้อง เสนอละครปริศนาภาษา ฯลฯ

๗. ทำอุปกรณ ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนรวมวางแผนว่าจะทำอุปกรณอะไร สำหรับช่วยในการเรียน แบ่งงานให้นักเรียนทำโดยใช้เวลาที่ไม่ต้องลงทุนมากนัก เช่น ทำบัตรคำ แผนภูมิไวยากรณ์ แถบป้ายประกาศ ทำพจนานุกรมฉบับจิ๋ว ทำสมุดภาพ เป็นต้น

๘. สอนการใช้ ควรแนะนำนักเรียนใหม่ ๆ เกี่ยวกับหลักภาษาไทยที่ใช้ในกรณีต่อไปนี้

- แปลความหมายของคำหรือศัพท์ใหม่ ๆ เช่น ฉนวนุเคราะห์
- สะกดคำต่าง ๆ ให้ถูกต้อง เช่น คำพ้องเสียง การ กายจน กาล การณ
- ตีความหมายของคำ หรือสำนวนในวรรณคดี
- ช่วยในการคิดตั้งชื่อ เช่น อาหาร เด็ก สถานที่
- ช่วยใหญ่จักพิจารณาว่าคำที่ไทยพบหรือได้พบว่าเป็นไวยากรณ์หรือผิดอย่างไร
- ช่วยในการประกอบกิจการงานส่วนตัว เช่น บันทึก และแต่งคำขวัญพร เป็นต้น

- ๕. ให้หลักเกณฑ์ ควรจะสรุปเป็นหลักเกณฑ์สั้น ๆ ไว้วางความจำ
- ๑๐. เสนอขอร้อง อาจเริ่มคนควยวิ้งง่าย ๆ เช่น การให้นักเรียนไต่ฟิ่งและสัง เกศบท กวที่ไพเราะ แล้วให้คัดแต่งบทขอร้อง ในตอนแรกอาจให้หาคำมาเติมในช่องว่าง ให้นักเรียน สัมผัสความลักษณะของคำประพันธ์นั้น ๆ ถ้านักเรียนรู้จักแผนผังบังคับแล้ว ควรให้แต่งตามสมัครใจบ้าง กำหนดหัวข้อให้ไปแต่งบ้าง

การสอนวิชาหลักภาษาที่มีไวยากรณ์เฉพาะในประเทศไทยเท่านั้น แมแต่ต่างประเทศ ก็เกิดปัญหาเช่นกัน นักการศึกษาจึงได้ค้นคว้าทดลองวิธีสอนต่าง ๆ เช่น ลอร์เรน ดี. ซันดัล (Lorraine D. Sundal) ได้กล่าวถึงการสอนไวยากรณ์อังกฤษว่า ควรจะดำเนินไปตามขั้นตอน ดังนี้

- ๑. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบ เพื่อพิจารณาทัศนคติความรู้ปัจจุบัน
- ๒. สอนโครงสร้าง โดยถือผลการเขียนของนักเรียนเป็นเกณฑ์
- ๓. ให้นักเรียนวิเคราะห์ประโยคในข้อเขียนของตนเอง
- ๔. รวบรวมเอกสารทั้งหมดไว้ เพื่อเป็นวัสดุประกอบการสอน นักเรียนจะได้มาใช้อย่าง

สม่ำเสมอ

๕. กำหนดการวิเคราะห์ต่อไป เพื่อจะไต่ทราบพัฒนาการด้านความรู้และทักษะของนักเรียน ตามเอกสารและงานวิจัยดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การสอนภาษาไม่ว่าจะเป็นการใช้ภาษา วรรณคดีและหลักภาษา ควรจะสอนให้สัมพันธ์กัน เพื่อให้เกิดทักษะ คือ การคิด การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน อันนี้ การจะสอนภาษาใหม่ รุดจุกมุ่งหมายที่วางไว้ ผู้สอนควรระบาสัง แวดล้อมเกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น ทัศนคติของครู นักเรียนและผู้เกี่ยวข้องกับวิชาภาษาไทย เพื่อจะได้ยึดถือเป็นแนวในการปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไป เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ มีข้อความโดยสังเขปดังนี้

^{๒๕}Lorraine D. Sundal. "A Transition Program in Grammar and Usage" English Journal (No.4, April 1956) pp.195 - 200

กีธร แสงฉลุและคณะ^{๒๕} ผู้วิจัยเรื่อง "การสำรวจการสอนภาษาไทยชั้นมัธยมปลาย
ในโรงเรียนปัจจุบัน" ได้สรุปผลการวิจัยว่า ขอบกพร่องในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย
สัมพันธ์กับตัวครูและแบบเรียน ครูชอบสอนแบบบรรยาย มีทัศนคติไม่ดีต้อภาษาไทย ขาดความ
กระตือรือร้น ความรู้ไม่พอ ไม่เข้าใจจิตวิทยาของเด็ก ไม่เข้าใจวิธีสอนแบบใหม่ ขาดอุปกรณ์
การสอน

สุนีย์ เกรื่อนิล^{๒๖} ผู้วิจัยเรื่อง "ขอบกพร่องในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนมัธยมปลาย"
มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การสอนของครูมีส่วนทำให้การใช้ภาษาไทยของนักเรียนบกพร่อง ครูมี
ทัศนคติไม่ดีต้อการสอนวิชาภาษาไทย ครูที่สอนวิชาอื่นไม่ให้ความช่วยเหลือด้านภาษาไทยแก่เด็ก วิชา
ควรมีการควบคุมการใช้ภาษาไทยทางด้านสื่อมวลชน

ลักศา อัมประภา^{๒๗} ผู้วิจัยเรื่อง "ทัศนคติของนักเรียนพลศึกษาที่มีต้อวิชาภาษาไทย"
ได้สรุปผลการวิจัยว่า นักเรียนมีทัศนคติที่ต้อวิชาภาษาไทย เว้นวิชาหลักภาษา วิชาครูที่มี
บุคลิกลักษณะดี มีความสามารถในการถ่ายทอดวิชา และมีความชำนาญในการสอน โดยมีอุปกรณ
การสอน และจัดกิจกรรมประกอบการสอน

ประภาศรี สุขบรรทัด^{๒๘} ผู้วิจัยเรื่อง "การสำรวจการสอนวิชาหลักภาษาไทยในโรงเรียน

^{๒๕}กีธร แสงฉลุและคณะ, "การสำรวจการสอนภาษาไทยชั้นมัธยมปลายในโรงเรียน
ปัจจุบัน" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๑)

^{๒๖}สุนีย์ เกรื่อนิล, "ขอบกพร่องในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนมัธยมปลาย" (วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๒)

^{๒๗}ลักศา อัมประภา, "ทัศนคติของนักเรียนพลศึกษาต้อวิชาภาษาไทย" (วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๕)

^{๒๘}ประภาศรี สุขบรรทัด, "การสำรวจการสอนวิชาหลักภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
สายสามัญ ในจังหวัดพระนคร" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๘)

มัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญ ในจังหวัดพระนคร" ได้สรุปผลการวิจัยว่า ปัญหาการสอนส่วนมากเนื่องมาจากการขาดอุปกรณ์ ไม้จิ้มฟันวิเศษที่ดี ไม่ได้รับการยกย่องจากผู้บริหาร ครูและนักเรียน นักเรียนเห็นว่าวิชาหลักภาษาไทยน่าเบื่อ เนื้อหาซ้ำ ๆ กันในแต่ละปี ครูควรปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น ควรได้รับการช่วยเหลือจากผู้บริหาร กระทรวงศึกษาธิการและกรมการฝึกหัดครู

ในด้านครูสอนก็มีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาภาษาไทย ดังที่ชนัญญา เพ็ญวัลย์^{๒๕} ผู้วิจัยเรื่อง "ความช่วยเหลือที่ครูภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครและธนบุรีต้องการ" ได้สรุปผลการวิจัยว่า ครูส่วนใหญ่เห็นว่าวิชาภาษาไทยน่าสนใจ ครูประมาณครึ่งหนึ่งไม่ชอบภาษาไทย เพราะไม่สามารถหาวิธีให้นักเรียนเกิดความสนุกได้ ขาดอุปกรณ์การสอนและต้องการปรับปรุงการสอนวิชาภาษาไทยให้ดีขึ้น

แม้ในประเทศสหรัฐอเมริกา ก็ได้มีการวิจัยเกี่ยวกับการสอนวิชาภาษาอังกฤษ และทัศนคติของครูที่มีต่อการสอนวิชานี้ ดังที่โรเบิร์ต ซี. พูลลี และโรเบิร์ต ดี. วิลเลียมส์ (Robert C. Pooly and Robert D. Williams)^{๓๐} ผู้วิจัยเรื่อง "การสอนภาษาอังกฤษในวิสคอนซิน (The Teaching of English in Wisconsin)" ได้สรุปผลการวิจัยว่า การสอนไวยากรณ์มักจะดำเนินไปตามแผนเท่านั้น ครูไม่เชื่อว่าไวยากรณ์จะช่วยแก้ปัญหาในการใช้ภาษามากนัก มักจะเชื่อมั่นตามเนื้อหาวิชาในแบบเรียน และไม่คอยสอนเนื้อหาวิชาที่จำเป็นในการใช้ภาษาของนักเรียนแต่ละคน

✓ จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ครูสอน เนื้อหาที่เลือกมาสอน วิจัยสอน และอุปกรณ์การสอนหรือสื่อการสอนก็มีความสำคัญยิ่ง เพราะสามารถช่วยให้นักเรียนประสพผลของการเรียนที่พึงปรารถนาได้ อีกประการหนึ่ง บุคลิกลักษณะของครูสอนก็มีส่วนช่วยให้นักเรียนเกิดศรัทธาในตัวครูสอนได้

^{๒๕} ชนัญญา เพ็ญวัลย์, "ความช่วยเหลือที่ครูภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครและธนบุรีต้องการ" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๕)

^{๓๐} Robert C. Pooly and Robert D. Williams. The Teaching of English in Wisconsin (Madison: The University of Wisconsin Press, 1948) pp. 79-80

นอกจากหลักสูตร สถานที่เรียน ครูผู้สอน วิธีสอนและอุปกรณ์การสอนหรือสื่อการสอนแล้ว หลักสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ คือการวัดผลและการประเมินผล มีนักการศึกษาได้ศึกษาคุณค่าและเขียนหนังสือหรือเอกสารเกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผลดังนี้

✓ นางฉวีฉวี สุมาวงศ์และคณะ^{๓๑} ได้กล่าวถึงการประเมินผลว่า การประเมินผลคือการกำหนดว่า คุณสมบัติที่เราตั้งไว้ใน ปรัชญา เป็นของการกระทำเพียงไร โดยปฏิบัติตามความมุ่งหมายเพียงไร เรานำสิ่งที่เราทำได้ตามความมุ่งหมายนั้นมาหาคุณค่า การประเมินผลควรจะรวมถึงการวิเคราะห์จุดมุ่งหมายที่คงไว้แต่แรกนั้นด้วย ส่วนการวัดผล (Measurement) คือการกำหนดหน่วยให้แกปริมาณที่เรายังไม่รู้ หน่วยมาตรการคือเครื่องมือวัด ไม่ว่าจะเป็น Scale หรือไม่หลานหรือข้อสอบก็ได้

ลำดับขั้นของการประเมินผล

๑. กำหนดจุดมุ่งหมายให้แน่นอนว่าจะวัดอะไร
๒. กำหนดพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมาย คือถ้าเด็กมีลักษณะตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ เด็กจะแสดงพฤติกรรมอย่างไรบ้าง เช่นตั้งจุดมุ่งหมายว่า ให้สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมโดยวิธีที่เหมาะสม ถ้าเป็นไปตามจุดมุ่งหมาย เด็กยอมยินดีให้ยืมสิ่งของ ๆ ตน ออกความคิดเห็นหรือเล่าเรื่องต่าง ๆ ได้
๓. กำหนดไว้ว่าพฤติกรรมที่คาดคะเนไว้ นั้น เด็กอาจแสดงออกในสถานการณ์อย่างไรบ้าง
๔. เก็บรวบรวมหลักฐานการปรากฏของพฤติกรรม ดังได้กำหนดไว้ในขั้นที่สอน
๕. แปลความหมายของปรากฏการณ์เหล่านั้น
๖. ตัดแปลงการปฏิบัติกา ของครูตามผลของการพิจารณา

^{๓๑}นางฉวีฉวี สุมาวงศ์และคณะ. ระเบียบวิธีสอนทั่วไป (พระนคร: โรงพิมพ์สมาคมสังคมนักการศึกษา, ๒๕๐๕) หน้า ๑ - ๓๐

✓ สำเร็จ บุญเรืองรัตน์^{๑๒} ได้กล่าวถึงการวัดผลและการประเมินผลไว้ว่า การประเมินผลคือการประเมินค่า คือการวินิจฉัย ตีราคา คุณค่าและชี้ขาดลง เป็นผลสรุป จากการวัดทั้ง สั้นๆ—
 ปร้องอย่างมีเหตุผล การประเมินค่าจะเกิดตามหลังการวัดผล คุณลักษณะทางการศึกษาที่ต้องการวัด
 มี ๓ อย่างคือ

๑. วัตถุประสงค์ปัญญา (Cognitive Domain) คือวัดความรู้ ความสามารถ ความถนัด
 ๒. วัตถุประสงค์ทางใจ (Affective Domain) ได้แก่ทัศนคติ ความรับผิดชอบ อารมณ์ ความสนใจ ความต้องการ การปรับตัว เป็นต้น
 ๓. วัตถุประสงค์ปฏิบัติ (Psychomotor Domain) วัดความประสานสัมพันธ์ระหว่างมือ เท้า ตากับใจ หรือกับสมองว่ามีความคล่องแคล่วสอดคล้องกันเพียงใด
- ประโยชน์ของการวัดผลทางการศึกษา
๑. ใ้รู้ผลของการเรียนของนักเรียนแต่ละคน
 ๒. ช่วยในการแบ่งกลุ่มนักเรียน
 ๓. ช่วยให้ครูเข้าใจจุดเริ่มต้นของการสอน วิธีสอน อุปกรณ์การสอน
 ๔. ช่วยในการตัดสินใจตัดสินได้ - ตก
 ๕. ช่วยปรับปรุงกิจกรรม รมการ เรียบการ สอนและเป็นแนวทางในการแก้ไข เปลี่ยนแปลงหลัก

สูตร

เครื่องมือวัดผลทางการศึกษา

๑. แบบทดสอบ (Test)
 - วัดผลสัมฤทธิ์ (Achievement Test)
 - ทดสอบความถนัด (Aptitude Test)
 - วัดการปรับตัวของบุคคลในสังคม (Personal Social Test)

๒. การจักษุอันกับคุณภาพ (Rating Scale)
๓. การสอบถามและแบบสำรวจต่าง ๆ (Questionnaire and Check-list)
๔. การสังเกต (Observation)
๕. การสัมภาษณ์ (Interview)
๖. การบันทึกย่อและระเบียบสะสม (Anecdotal Record and Cumulation Record)
๗. สังคมมิติ (Sociometry)
๘. การปฏิบัติและการนำไปใช้ (Situational Test)
๙. การให้สร้างจินตนาการ (Projective Technique)
๑๐. การศึกษารายบุคคล (Case Study)

ฟรานซิส แอล. เบคอน (Francis L. Bacon) และคณะ^{๓๓} ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการประเมินผลว่า การประเมินผลควรจะ

๑. คู่มือสอนและการที่ครูอุทิศเวลาให้กับการสอน
๒. คุณภาพที่ตั้งของโรงเรียน การจัดอนามัยภายในโรงเรียน
๓. คู่มือเครื่องมือ อุปกรณ์การเรียนการสอน และแหล่งวัสดุอุปกรณ์
๔. คุณของสมุดและการบริการของสมุด
๕. ศูนย์พักของโรงเรียน
๖. คุณภาพเตรียมการสอน การนิเทศการศึกษาและโครงการศึกษาของโรงเรียน
๗. คุณภาพการสอนของครูและการทำงานของนักเรียน

^{๓๓}Francis L. Bacon and Others. The Administration of The Modern Secondary School (New York: The Macmillan Co., 1953) pp. 468 - 469

สำหรับครูผู้สอน ก็ต้องวัดผลตนเอง (Self-Evaluation) เพื่อทราบผลการปฏิบัติงาน อันจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น การวัดผลตนเองนี้ เลดเตอร์ คี. โคร (Letter D.Crow) ได้กล่าวไว้ความว่า ครูควรจะวัดผลว่า การสอนของตนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาหรือไม่ รวมทั้งการใช้อุปกรณ์การสอน วิธีสอนและการให้คำแนะนำ เพื่อครูจะได้เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกับเด็ก ครูควรประเมินผลตนเองในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑. คุณลักษณะส่วนตัว เช่น ความขยันหมั่นเพียร มีอารมณ์มั่นคง ราบรื่น พுகจาสุขภาพ สามารถเข้ากับคนอื่นได้ สุขภาพดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

๒. Queeral Education มีวาทศิลป์ในการพูด เข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ของชุมชน มีความสามารถเป็นผู้นำ มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องวัฒนธรรม

๓. Professional Information ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่สอน เข้าใจพัฒนาการของเด็ก เข้าใจในกระบวนการเรียนและการวัดผล

๔. Professional Skills เข้าใจวิธีการสอนแบบต่าง ๆ การใช้อุปกรณ์การสอน การปกครองชั้นและระบบงานกลุ่ม

๕. Social Attitude and Interests ทักษะคิดและความสนใจด้านสังคม เช่นการรับผิดชอบและช่วยเหลือกิจการของสังคม

๖. Professional Attitude and Interests ทักษะคิดและความสนใจในอาชีพ คือ มีความภาคภูมิใจในอาชีพของตน รักงานและเสียสละเพื่องานของตน

^{๓๔}Letter D.Crow. Education in The Secondary School. (New York:

ในด้านการวัดผลทางการศึกษาสำหรับนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนที่เรียนตามหลักสูตร
ประโยชน์มัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๘ กระทรวงศึกษาธิการ^{๓๕} ก็ได้วางหลักเกณฑ์
ของการวัดผลและประเมินผลการเรียนไว้ สรุปความว่า

- ๑. หลักการประเมินผล โรงเรียนเป็นผู้ประเมินผลเอง ให้ประเมินผลเป็นรายวิชา
โดยคิดเป็นหน่วยกิต การประเมินผลการเรียนต้องวัดผลทั้งปลายภาคเรียนและระหว่างภาคเรียน
- ๒. วิธีการประเมินผลการเรียน
 - ๒.๑ ระหว่างภาคเรียน ให้วัดผลหรือประเมินผลจากการทดสอบ ทั้งภาคความรู้และ
ภาคปฏิบัติ จากงานที่มอบหมาย หรือจากการพัฒนาการของนักเรียน
 - ๒.๒ ปลายภาคเรียน ให้วัดหรือประเมินผลจากการทดสอบภาคความรู้ หรือภาคความ
รู้และภาคปฏิบัติ
 - ๒.๓ การให้ระดับคะแนนแต่ละวิชา กำหนดให้เป็นตัวเลข ๔ - ๓ - ๒ - ๑ - ๐
- ๓. การตัดสินผลการเรียน
 - ๓.๑ การตัดสินผลการเรียน ให้ตัดสินเป็นรายวิชา ถ้าวิชาใดได้ ๐ ถือว่าตก ต้อง
สอบซ่อม การสอบซ่อมจะไต่ระดับคะแนนไม่เกิน ๒
 - ๓.๒ ถ้านักเรียนเรียนวิชาบังคับได้ครบ ๓๖ หน่วยกิต และวิชาเลือกได้ครบ ๒๔ หน่วยกิต
ถือว่าสอบได้ตามหลักสูตรประโยชน์มัธยมศึกษาตอนปลาย
- ๔. การโอนผลการเรียน นักเรียนสามารถโอนหน่วยกิตจากโรงเรียนหนึ่งไปยังอีกโรง-
เรียนหนึ่งได้ และสามารถไปเรียนวิชาในโรงเรียนอื่นได้ กรณีที่โรงเรียนของตนไม่เปิดสอนราย
วิชานั้น
- ๕. หน้าที่ของโรงเรียน โรงเรียนมีหน้าที่รายงานผลการเรียนให้ผู้ปกครองทราบ อนุมัติ
ผลการเรียน โดยความเห็นชอบของคณาจารย์โรงเรียน และการออกไปรับรองและประกาศนียบัตรต่าง ๆ
ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ

^{๓๕}กรมวิชาการ. คู่มือการประเมินผลการเรียน (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา,
๒๕๑๘) หน้า พิเศษ ๑ - ๕

ตามเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวทั้งหมด อากลาวโกวา เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ซึ่งทำให้การศึกษาต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย การศึกษาคงจัดขึ้นเพื่อสนองความต้องการของชนกลุ่มใหญ่ จึงมีการศึกษาเพื่อมวลชนขึ้น การศึกษาเพื่อมวลชนจะสำเร็จได้คงอาศัย

๑. หลักสูตรและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร
๒. ครูผู้สอน
๓. กิจกรรมการเรียนการสอนและวิธีสอน
๔. อุปกรณ์การสอนหรือสื่อการสอน
๕. การวัดผลและการประเมินผล

ถ้าหลักการทั้ง ๕ อย่างนี้ดำเนินไปอย่างดีและมีประสิทธิภาพแล้ว จะทำให้การศึกษาเพื่อมวลชนบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่วางไว้อย่างแน่นอน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย